

Nr 492

Av herr **Hilding m. fl.**, om inrättande vid tekniska högskolan i Stockholm av en personlig professur i biokemisk teknologi för docenten **L. Enebo**.

(Lika lydande med motion nr 640 i Andra kammaren)

Enligt statsmakternas beslut år 1964 skall den biokemiska utbildningen och forskningen vid sektionen för kemi vid tekniska högskolan i Stockholm ges en mera markerad jäsnings- och läkemedelsteknisk inriktning. I anledning härav har bl. a. den tidigare professuren i livsmedelskemi omvandlats till professur i biokemi fr. o. m. budgetåret 1965/66.

Industrierna inom de jäsnings- och läkemedelstekniska områdena är i hög grad expansiva och särskilt gynnsamma för vårt lands ekonomiska utveckling. Särskilt läkemedelsindustrien kräver betydande forskningsinsatser av kvalificerad art. Forskarutbildningen för dessa industrier är därför en central fråga. Ett annat viktigt område är vattenvården. En stark utbyggnad av reningsverk kan väntas. Detta framtingar en allmännare användning av de biologiska reningsmetoderna. Behovet av kvalificerad personal för kontroll och studium av reningsanläggningar och reningsprocesser kommer att stiga.

Utbildning och forskning inom det grundläggande teoretiska ämnesområdet biokemi är tillgodosedda genom professuren i ämnet. Vissa speciallärartjänster som väl kompletterar detta område finns också inrättade vid högskolan. Den biokemiska teknologien, det teknologiska huvudämnet, som innefattar det ingenjörsmässiga utnyttjandet av levande materia för den industriella utvecklingen, är däremot formellt ytterst svagt representerad, nämligen blott med en speciallärarbefattning i jäsningslära. Det är uppenbart att inom ramen för den befintliga deltidstjänsten mot arvode som speciallärare kan undervisningen och forskningen inte tillgodoses i den utsträckning som erfordras för att den biokemiska utbildningen vid högskolan skall fylla dagens krav.

Betydelsen av att en professur i biokemisk teknologi tillföres högskolans utbildningsorganisation har också starkt understrukits av riksdagen vid två tillfällen, 1964 och 1965. Något förslag om tjänstens inrättande har dock inte framlagts av Kungl. Maj:t.

Universitetskanslersämbetet har i sina anslagsäskanden för budgetåret 1967/68 redovisat en skriftlig utfästelse från Pripp-Bryggerierna AB och

AB Marabou att svara för huvuddelen av lönen för en personlig professur i biokemisk teknologi för docenten vid högskolan, teknologie doktorn Lenart Eugen Enebo, som uppehåller speciallärarbefattningen i jäsninglära. De båda företagen åtar sig också kostnaderna för Enebos pensionering.

Universitetskanslerämbetet har inte minst med hänsyn till de begränsade möjligheterna att inom nuvarande kostnadsutrymme i erforderlig utsträckning specialisera och differentiera utbildnings- och forskningsorganisationen vid de tekniska fakulteterna med största tillfredsställelse hälsat de två företagens initiativ. Ämbetsverket föreslår att företagets erbjudande accepteras och att vid tekniska högskolan i Stockholm inrättas en på övergångsstat uppförd personlig professur i biokemisk teknologi för Enebo. Dennes kompetens har styrkts av tre sakkunniga.

Emellertid har nu inträffat att trots riksdagens tidigare uttalanden beträffande en professur i biokemisk teknologi, trots de förutnämnda båda företagens åtagande, som inte medför några merkostnader för statsverket, och trots universitetskanslersämbetets starka stöd för förslaget har Kungl. Maj:t inte i årets statsverksproposition redovisat något förslag om en personlig professur i ämnet för docenten Enebo. I redovisningen under de tekniska fakulteternas avlöningar (bil. 10, ecklesiastikdepartementet, p. E 13) finns inte med ett ord omnämnt de båda företagens donationserbjudande.

Om inte undervisningen och forskningen i biokemisk teknologi nu säkras kan starkt ifrågasättas meningen med att upprätthålla den i övrigt omsorgsfullt uppbyggda och av statsmakterna klart understödda utbildningsorganisationen på den biokemiska linjen vid tekniska högskolan i Stockholm. Biokemisk teknologi är från civilingenjörsutbildningssynpunkt lika viktig som biokemi och en nödvändig del i utbildningsorganisationen vid högskolan.

Riksdagen bör nu besluta att en personlig professur på övergångsstat inrättas för docenten Enebo fr. o. m. budgetåret 1967/68. Som framgår av ärendet är dennes kompetens för professuren väl styrkt. Enligt vad vi inhämtat har intresset från de studerande för utbildning på biokemilinjén på senare tid starkt stigit, en tendens som kan väntas bli än mer accentuerad genom att efter hand antalet universitetsstuderande som intas i årskurs 3 vid högskolan ökar.

Några *särskilda kostnader* i anledning av vårt förslag *uppstår inte* med hänsyn till donationsåtagandet, som givetvis bör accepteras. Skulle någon förstärkning av biträdesresurserna vid professuren erfordras torde dessa kostnader få bestridas av högskolan inom ramen för de ospecificerade medel som må komma att tilldelas högskolan i fortsättningen i konkurrens med andra angelägna önskemål. Något särskilt behov av lokaltillskott kommer inte att aktualiseras inom de närmaste åren och får under alla förhållanden inte tillgodoses separat för den nya institutionen, som i princip övertar de lokaler som nu disponeras för speciallärarbefattningen.

Avlönings- och pensionsförmåner för Enebo på grund av anställningsförhållandet bör utgå i samma ordning och från samma riksstatsanslag som för övriga professorer vid tekniska högskolan i Stockholm. Dessa förmåner bör dock till ett belopp av 15 420 kr. för år räknat, vilket belopp för närvarande utgår till Enebo av statsmedel såsom arvode för den speciallärarbefattning han innehar, även fortsättningsvis bestridas från det under anslagsposten till avlöningar till vissa lärare m. m. för tekniska högskolan i Stockholm upptagna delbeloppet till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare och till denna del bekostas av statsmedel, i den mån Enebo fullgör nu med speciallärarbefattningen förenad undervisningsskyldighet. Efter anmodan av vederbörande vid tekniska högskolan i Stockholm bör Pripp-Bryggerierna AB och AB Marabou solidariskt halvårsvis i efterskott till högskolan inleverera ersättning för högskolans utgifter för Enebos avlöningsförmåner till den del kostnaderna därför inte enligt vad tidigare angivits bör stanna på statsverket. Bolagen bör likaledes i samma ordning — i enlighet med av dem gjorda åtaganden — inleverera ersättning till statsverket för socialförsäkringsavgifter och pensionskostnader för Enebo, varvid ifrågavarande belopp bör bestämmas med beaktande av föreskrifterna i kungl. kungörelserna den 4 juni 1964 (nr 484, § 3) om mottagande för statsverkets räkning av gåvo- och donationsmedel och den 3 juni 1966 (nr 228) om fastställelse för budgetåret 1966/67 av grunder för beräkning av ersättning till statsverket för socialförsäkringsavgifter m. m. i vissa fall. — Riksdagen torde höra bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter angående denna pensionsförsäkring.

Beträffande Enebos åligganden i övrigt bör gälla vad som är eller må vara stadgat för ordinarie professor vid högskolan.

Förslag till huvudpunkter i program för professur i biokemisk teknologi:

Teknisk jäsning som enhetsprocess. Viktigare industriella jäsningsprocesser, inkluderande alkoholjäsning, framställning av organiska syror, antibiotika, aminosyror, vitaminer och mikrobiell cellsubstans såsom bagerijäst, foderjäst och mikroalger. Mikroorganismer som hjälpmedel vid organiska synteser (såsom steroidsynteser). Industriell framställning av enzymer.

Behandling av industriellt och kommunalt avloppsvatten, med särskild hänsyn till biologiska metoder.

Översikt över livsmedelshandtering och -beredning med speciell hänsyn till biokemiska och mikrobiologiska synpunkter. Exempel på bearbetning av vegetabilier, fisk, kött och mjölk.

Översikt över fabriksygien, tekniska infektioner och deras bekämpning.

Under hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i samband med behandlingen av bilaga 0 till statsverkspropositionen 1967, p. E 13, beslutar om i - rättande fr. o. m. budgetåret 1967/68 av en personlig - fessur för docenten L. Enebo i biokemisk teknologi vid te - niska högskolan i Stockholm på i motionen angivna villk r.

Stockholm den 26 januari 1967

Per Hilding (f)

Rolf Kaijser (h)

Ivan Svanström (cp)

Carl Albert Anderson s)